

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení učitele u krajanů

Školní rok: 2023/24

Destinace (země, místo): Rumunsko, Eibenthal, Oršova

Jméno, příjmení: Mgr. Alexandr Gajdzica

ZŠ Eibenthal (povinná školní docházka):

Mateřská škola – 5 dětí,

0. tř. – 1 dítě,

1. tř. – 2 děti,

2. tř. – 1 dítě,

3. tř. – 4 děti,

4. tř. – 3 děti,

5. tř. – 1 dítě,

7. tř. – 3 děti,

8. tř. – 3 děti.

ČJ v Oršově (volnočasová aktivita):

Začátečníci – 10 dětí,

pokročilí – 6 dětí.

Volnočasové aktivity v Eibenthale:

15 dětí.

Výuka ve škole probíhá v malých skupinkách většinou po 2 ročnících dohromady. To znamená obvykle 3–4 děti. Zpravidla se ale jedná o děti s různými jazykovými úrovněmi. Školní výuka se příliš neliší od výuky na českých malotřídkách. ČJ je zde však v jiné pozici. Nejedná se o postupový ani maturitní předmět a pro jeho výuku neexistují žádné použitelné dokumenty typu ŠVP a ani učebnice, která by odpovídala rozdílným potřebám dětí v jednotlivých skupinách. Hlavními rysy výuky jsou individuální přístup a učitelská svoboda. Výhodou této praxe je, že

vyučující zná a pamatuje si schopnosti a potřeby všech dětí i jejich zázemí a možnosti. Absence jakékoli formální didaktické podpory ale klade na vyučujícího požadavek stále hledat a vytvářet učební pomůcky a metody.

Cílem výuky je, aby si děti našly k češtině vztah a aby dosáhly praktické komunikační úrovně. Proto je jádrem vyučování čtení uměleckých i neuměleckých textů s porozuměním a produkce textů jako články, reportáže, úvaha, povídka nebo dopis. Ve výuce gramatiky je cílem, aby absolventi 8. třídy ovládali učivo prvního stupně české ZŠ. Do výuky mezioborově vstupuje učivo vlastivědy, dějepisu, občanské výchovy, uměleckých výchov a dalších s důrazem na českou kulturu.

Co se vrstev jazyka týče, vyučující musí najít správnou míru mezi výukou spisovné češtiny a zachováním místního specifického dialektu, který sám je kulturním dědictvím. Na rozdíly mezi těmito vrstvami je vhodné poukazovat, ale není třeba je považovat za chybu nebo dokonce trestat.

Největší motivací k učení gramatiky je pro žáky druhého stupně olympiáda z ČJ zaštitěná rumunským ministerstvem vzdělávání a pro žáky ostatních ročníků soutěž z ČJ. Oproti předchozím rokům se tvorby testů i jejich opravování zhostili učitelé z řad krajanů, což považujeme za pozitivní vývoj. Má role se zredukovala na korektury zadání a fotodokumentaci akce. Dalším pozitivním krokem bylo rozšíření jazykové olympiády i na středoškolské studenty. Na těchto změnách mají největší zásluhu ministerský úředník Janko Gubani a učitelka Michaela Leoreanu. Každoroční soutěž z ČJ pro děti ostatních ročníků bohužel letos neproběhla z organizačních důvodů, krajská organizace, která do poslední chvíle oddalovala datum konání, nakonec akci zrušila údajně z finančních důvodů. Mimo soutěžení žáci dobře přijímají procvičování na počítačích; zejména na portálu *umimecesky.cz*.

V letošním roce naše škola díky evropským fondům získala kompletní vybavení počítačové učebny a interaktivní tabule do všech tříd. Bohužel výuka práce s informační technologií prakticky není vyučována, což se snažím ve svých hodinách aspoň částečně kompenzovat.

Pro nácvik čtení se mi nejlépe osvědčilo pořídit 5 výtisků kvalitní dětské knihy a tu pak celou ve skupině přečíst. Někdy je nutné rozečtenou knihu odložit a najít jinou, která děti více zaujme, čtením celých příběhů ale žáci získávají cenné kompetence jako je vytrvalost, vztah ke knize a dlouhodobá pozornost k čtenému příběhu. Krátké z kontextu vytržené čítankové texty se mi neosvědčily.

Na prvním stupni je několik dětí vykazujících znaky poruch učení. V některých případech je to v kombinaci s nulovou úrovní ČJ. Ve standardní české škole bych tyto děti směřoval na ŠPP, zde tuto možnost nemám.

Volnočasové aktivity probíhají většinou v prostorách klubovny. Mimo klubovny nám v zimě bylo umožněno využívat školní tělocvičnu. Folklorní vystoupení v letních měsících jsme také trénovali na scéně U Medvěda. Máme také možnost využívat příležitostně prostory restaurantu Eibenthal. Veškeré volné finanční prostředky směřují do potřebných oprav klubovny.

Agendu volnočasových aktivit do velké míry převzali stážisté programu Erasmus+. Samotné aktivity do značné míry kopírují jejich kompetence a preference. Studentka kurátorství a výtvarné výchovy Kristýna Mouchová se zaměřovala na výtvarné a environmentálně orientované aktivity. Ondřej Feikl, pedagog, se zaměřil na aktivity spojené s jazykem, kulturou a historií. Alena Hubáčková prohloubila práci na poli environmentálního vzdělávání a Anna Stenzlová se zaměřila na hudební přípravu dětí. Všechny stážistky se zapojily do kulturního a společenského dění ve

vesnici a editorských prací. Velkým úspěchem bylo, že se nám podařilo vyjednat jednou v týdnu účast stážistky na školní výuce výtvarné výchovy.

Kroužky se snažíme přizpůsobovat také požadavkům dětí. Oblibě se těší sporty a filmový klub a velkou účast má stabilně i folklorní kroužek. Za úspěch zde považuji přebírání kompetencí dětmi – samy si už podruhé vybraly lidové písně, na které chtějí připravit vystoupení, jeden z chlapců se je naučil na akordeon a tři starší žákyně vymyslely vlastní choreografii.

Do organizace volnočasových aktivit také zasáhla iniciativa aktivní generace mladých rodičů z řad krajanů. Denisa Pospíšil začala pravidelně pořádat zkoušky dětského kostelního sboru. Děti pod jejím vedením už zhruba půl roku příležitostně hudebně doprovázejí bohoslužby. Při zkouškách děti navíc hravou formou dostávají lekce katechizmu.

Velkých akcí v tomto školním roce proběhlo opět o něco málo více než v předchozích letech. Místní obnovují tradice jako masopust s průvodem maškar, organizují nové akce – *Pivní festival v Eibenthale*, a také my, učitelé, přicházíme s novými projekty, jako byla soutěž *Banátský výrobek roku*. Folklorní vystoupení dětí proběhly v rámci několika akcí: *Den českého jazyka*, *Pivní festival*, *Folklorní festival Čechů v Rumunsku*, *Festival kostelních sborů*, *Festival Banát* a dalších.

Akci *Uklidíme Český Banát* se po loňském neúspěchu podařilo znovu nastartovat a propojit s tradiční akcí *Uklidíme Česko*.

Na *Festivalu Banát* i letos jádrem našich aktivit byla *Dětská scéna* a *Dětský stánek*. Tyto letos už oficiální programové body se ukázaly být oblíbenou a čím dál lépe fungující součástí festivalu. Děti využívají své zkušenosti z minulých let a okolo scény se vytvořil okruh dobrovolníků čítající zhruba 10 dospělých, což nám umožňuje zajišťovat kvalitní servis celé akci. Děti i letos nabízely fanouškům své výrobky a ovoce, užily si několik divadelních her, zahrály koncert *ad hoc* vzniklé kapely *Melounci* a dobrovolníci nabídli dětem aktivity od oplétání kamínků až po environmentální workshop. Za velký přínos pro celou vesnici považuji hudební schopnosti dětí – novým objevem je Maruška Wagner, která se začala učit na housle a už má za sebou první veřejná vystoupení. I další děti jsou motivované cvičit a vystupovat jako muzikanti nebo tanečníci.

Spolupráce je jedním ze základních rysů práce učitele v Eibenthale. Pomoc místních je důležitá v praktických věcech, jako byla zmíněná oprava komínu v klubovně, ale také možnosti využívat prostory restaurace Eibenthal nebo hospody U Medvěda. Dobré vztahy s krajskou komunitou jsou nezbytnost. Po dvou letech nefungující spolupráce se nám podařilo zlepšit vztahy s ředitelkou eibenthalské ZŠ, což dramaticky zlepšilo atmosféru se škole i v komunitě i možnosti mého působení. Spolupráce s krajskou organizací zůstává na nevýznamné úrovni, protože z její strany chybí iniciativa a důvody spolupracovat.

Zcela zásadní zůstává spolupráce se dvojicemi stážistů, kteří na Eibenthale v uplynulých semestrech působili. Pro učitele to znamená novou roli – vedení pedagogického týmu. Je nutno studenty oslovit, vybrat z uchazečů, dostatečně je informovat před příjezdem do destinace i po něm, zapojit je do procesu a zároveň jim dát svobodu projevit své kompetence a preference, plánovat a vyhodnocovat jejich působení. Dosavadní zkušenosti jsou ale bez výjimky pozitivní a projekt Erasmus+ v Českém Banátu považuji za náš největší dosavadní úspěch. Dva schopní a motivovaní lidé jsou neocenitelnou pomocí pro učitele i krajany.

Pro působení na Eibenthale je zásadní také spolupráce se spolkem Český Banát, z. s. Pánové Tiberiu Pospíšil, Štěpán Slaný a Jan Duben a všichni ostatní, kteří jsou s jejich projekty nějak

spojení, jsou zásadními aktéry vesnice a díky nim se nám například podařilo zorganizovat už potřetí *Sportovní den* ve spolupráci s litvínovskou sportovní ZŠ.

Spolupráce s krajskou organizací dále klesá na důležitosti. S předsedou místní organizace Emilem Flaškou se prakticky nesetkávám od doby, kdy není nutno podepisovat výkaz odpracovaných hodin, protože ve vsi nežije. Sám jsem setkávání několikrát zkoušel iniciovat, ale spolupráce nemůže být iniciována jednostranně. Pokud jde o spolupráci s dalšími členy krajské organizace, také není moc o čem psát. UDSCR se v tomto roce legálně rozdělilo na českou a slovenskou část, což se prakticky projevuje tak, že se utlumily akce, nikdo nemá informace o tom, co se skutečně děje, a schopní a aktivní lidé jako Josef Bouda nebo Claudia Šembera jsou vývojem situace silně demotivováni.

Podmínky pro výuku zůstávají stejné jako v minulých letech.

Veškeré další informace a podrobnější texty jsou k nalezení v digitální verzi našeho časopisu *Český Banát*, který je dostupný na stránce <https://www.visitbanat.com/casopisbanat> a na našich sociálních sítích pod názvem *HezkyČesky v Banátu*.

